

Какво представлява програмата за лични финанси за студенти на JA Bulgaria?

www.economy.bg, 16.10.2024

През юни Джуниър Ачийвмънт България (JA Bulgaria) проведе обучение на преподаватели по лични финанси за студенти. Обучението е част от Школата за лични финанси, която JA Bulgaria организира към програмите си за финансова грамотност за студенти и се осъществява с подкрепата на „Пенсионноосигурителна компания **ОББ**“ ЕАД. Качество и устойчивост на преподаването по лични финанси е основната цел, която Джуниър Ачийвмънт България си поставя със системно обучение на преподаватели. Това събра на едно място преподаватели от осем университета, две училища, докторанти по икономика с банкова специалност и представители на данъчни институции, обединени от обща мисия за осигуряване на високо академично качество на повишаването на финансовата грамотност на студентите. Economy.bg потърси мнението на някои от участниците в обучението. Ето какво споделиха те с уточнение, че говорят от свое име, а не от името на образователните институции, в които преподават: Гл. ас. д-р Пепа Петрова е преподавател в Катедра „Информационни системи и технологии“ във Факултета по информационни науки на УниБИТ. Защо е важно да има обучение по лични финанси? Финансовата грамотност е от изключителна важност за всеки човек. Това знание дава стабилност, сигурност и предвидимост в живота. Стабилна основа за успешна реализация е. Планирате ли да въведете подобно обучение във Вашия университет? Като преподавател в УниБИТ бих предложила на ръководството това обучение да се въведе в университета. Представянето на курса от проф. Бобева и JA пред преподаватели дава ясна посока как да се случи това. Има ли конкретни специалности, в които трябва да бъде включено подобно обучение? Според мен обучението по лични финанси трябва да се преподава при всички студенти без значение каква е тяхната специалност. В кой курс би трябвало да я изучават студентите? Най-ефективно би било в края на обучението в бакалавърска степен. Тогава студентите са ориентирани какво ще правят, с какво ще се занимават и е добра основа за планиране на бъдещето и във финансов аспект. Защо решихте да се включите в програмата на JA Bulgaria? За мен това е критично важно обучение за всеки човек. Аз търся информация по тази тема, след като започнах професионалното си развитие, но измежду всички ангажименти все не остава време. Все още нямам пълна представа как да управлявам добре личните си финанси. В същото положение са всички успешно реализирали се специалисти в България. След като започнат да изкарват малко повече пари, търсят информация по темата. Но знанието как да се грижим за личните си финанси, не е само за богатите. То е валидно с особена сила също и за хората, които имат средни или ниски доходи, за да имат стабилност в живота си. Кои са трите най-важни неща, които трябва да знаем по отношение на личните финанси? Инвестирането е за всеки, рискът не е лошо нещо, но трябва да познаваме възможностите, трябва парите ни да работят за нас. Най-добрият Ви съвет по отношение на личните финанси... Четете, учете, интересувайте се, опитвайте и разумно се доверявайте на специалисти консултанти. Доц. д-р Мария Гуленова, преподавател по икономика в УниБИТ. Защо е важно да има обучение по лични финанси? Интересът към финансовата грамотност произтича от въпроса дали домакинствата имат достатъчно знания и умения, за да управляват финансовото си благосъстояние. Финансовите познания са от съществено значение в съвременните икономики, в които отговорността за спестяване и подготовката за пенсиониране се изместват все повече към индивида. От пенсии до ипотeki, до нови финансови инструменти физическите лица трябва да вземат решения, които са по-сложни и по-рискови, отколкото в миналото. Дигитализацията на финансите улеснява достъпа до финансови услуги, но излага потребителите на неизвестни и бързо променящи се рискове. Увеличават се и рисковете в резултат на изменението на климата (чрез наводнения, пожари и т.н.), които изискват действия както на колективно, така и на индивидуално ниво, не на последно място под формата на застраховане. В кои университети се преподават лични финанси към момента? Измерването на финансовата грамотност преди повече от десетилетие показва ниски финансови познания сред голям дял от населението, дори в страни с добре развити финансови пазари, включително от ЕС. Оттогава обаче интересът към подобряване на финансовата грамотност нараства в световен мащаб. През 2012 г. Programme for International Student Assessment (PISA), която измерва

състоянието на уменията, от които младите хора се нуждаят, за да успеят на пазара на труда, добавя финансовата грамотност към традиционния набор от умения, които обикновено измерва, считайки я за съществена за участие в икономическата дейност. През 2018 г. Русенският университет „Ангел Кунчев“ става първият в България, в който започва обучение по лични финанси за студенти от неикономически университети и специалности. Проведена анкета сред студентите показва, че 84% от тях вярват, че са им необходими допълнителни знания за управлението на личните им финанси. През 2022 г. Finance Academy и SoftUni съобщават, че в резултат на „стратегическото им партньорство, целящо предоставянето на образование в света на инвестициите и личните финанси“, за една година са обучени над 4500 курсисти. В кои се планира въвеждане на такова обучение? На обучението по лични финанси, организирано на 14 и 15 юни от Junior Achievement – България с лектори проф. Даниела Бобева, д-р Николай Лазаров и Климент Робев, бяха представени Бургаски свободен университет, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Висше училище по застраховане и финанси, ВТУ „Т. Каблешков“, Международно висше бизнес училище – Ботевград, Пловдивски университет „П. Хилендарски“, УНИБИТ, ЮЗУ „Неофит Рилски“, БАН, ЦУ на НАП, КНСБ, гимназии, банки и др. Предполагам, че това ще бъдат следващите университети, организации или обучители, които ще се фокусират и върху личните финанси. Има ли конкретни специалности, в които трябва да бъде включено подобно обучение? Мисля, че обучението по лични финанси би било полезно за всички студенти в университета, в който преподавам от 1993 г. – УНИБИТ. Аргументите ми са следните:

- Много студенти разполагат с ограничени финансови средства, което налага внимателно планиране и управление на бюджета, за да се покрият всички необходими разходи като наем, учебници, храна, транспорт и др.
- Периодът на обучение е идеалното време за изграждане на добри финансови навици, които ще бъдат необходими през целия живот.
- Лошото управление на финансите може да доведе до натрупване на дългове, които могат да се окажат трудно погасими след завършване на образованието.
- Ранното разбиране и управление на личните финанси помага на студентите да планират своето бъдеще по-добре.
- Финансовата нестабилност може да бъде значителен източник на стрес за студентите.
- Познаването на личните финанси би им позволило да се възползват по-добре от възможностите за стипендии, стажове и други програми, които могат да облекчат финансовото им положение и да допринесат за професионалното им развитие.

В кой курс би трябвало да я изучават студентите? Според мен,(без) още в първи или втори курс. Защо решихте да се включите в програмата на JA Bulgaria? Разбирането на личните финанси и на това как хората да използват парите, банковата система, заемите, инвестициите и др. означава, че парите ще работят за тях, а не обратното. Финансовите познания повишават и доверието в институциите (банки, пенсионни фондове и застрахователни дружества и др.). Кои са трите най-важни неща, които трябва да знаем по отношение на личните финанси?

1. Бюджетиране и планиране на разходите: бюджетирането е основата на доброто финансово управление. То помага да се следят доходите и разходите, да се разпределят средствата по приоритети и да се избягват ненужни дългове. „Пазете се от малките разходи – малкият теч може да потопи голям кораб“, твърди Бенджамин Франклин.
2. Спестяването и инвестирането са ключови за финансовата стабилност и растеж. Спестяванията осигуряват сигурност в случай на непредвидени разходи или загуба на доходи, а инвестициите помагат за увеличаване на финансовото благосъстояние с времето. „Не е важно колко пари печелите, а колко пари спестявате, колко усилено те работят за вас и за колко поколения ги пазите“, заявява Робърт Кийосаки.
3. Управление на дълговете: дълговете могат да бъдат полезни при правилно управление (например за образование, покупка на жилище), но прекомерният или неправилно управляван дълг може да доведе до финансови проблеми. „Дългът е като всеки друг капан, достатъчно лесно е да влезеш в него, но е достатъчно трудно, за да се измъкнеш“, предупреждава Хенри Уилър Шоу. Схващането у нас е, че парите се „пазят“ най-добре в спестовни сметки, вярно ли е? Спестовните сметки са популярен финансов инструмент за управление на парите. Те предлагат сравнително висока степен на сигурност. Основният им недостатък е ниската лихва, която невинаги успява да изпревари инфлацията. Има ли начин да борим инфлацията, без да подлагаме спестяванията си на риск? Инфлацията засяга портфейла на всеки, банковия баланс и спестяванията. Но съществуват стратегии, чиято цел е да минимизират риска: високодходни спестовни сметки и депозитни сертификати, защитени от инфлацията държавни ценни книжа,

дивидентни акции и др. Препоръчва се и диверсификация, т.е. комбиниране на различни финансови инструменти с цел балансиране на риска и доходността. Например част от спестяванията може да бъде в безопасни депозити, а друга част – в консервативни инвестиционни фондове. Няма напълно безрисков начин за пълно запазване на покупателната способност на спестяванията в дългосрочен план, но комбинирането на различни стратегии и финансови инструменти може да помогне за минимизиране на риска и защита срещу инфлация. Важно е да се търси баланс между сигурност и доходност и редовно да се преоценяват инвестиционните стратегии според промените в икономическите условия. Най-добрият Ви съвет по отношение на личните финанси... На този етап: доходите ви са пряко отражение на личното ви израстване. Не се страхувайте да инвестирате в себе си! Доц. д-р Елена Ставрова, ЮЗУ Защо е важно да има обучение по лични финанси? Считам, че това обучение е важно, защото всички решения са лични, управляват лично богатство, погрешните финансови индивидуални решения често стават групови. Не всеки е завършил икономическо образование и притежава икономически начин на мислене. Нарасналото богатство на домакинствата, което изисква отговорно вземане на решения. Причина – усложняването на финансовите решения – в стария бизнес модел банката предлага – клиентът избира, в настоящия – клиентът поръчва и финансовият посредник предлага, задоволявайки потребност. Ефективното използване на всички възможности изисква задълбочени и системни познания. В кои университети се преподават лични финанси към момента? Варненски свободен университет А в кои ще бъде въведено подобно обучение? ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград Има ли конкретни специалности, в които трябва да бъде включено подобно обучение? Възможно е да се диференцират два вида програми – за икономисти и за неикономисти. В икономическите специалности е въвеждането на курс по финансови иновации и иновационни финансови решения. В неикономическите специалности – курс „Управление на личните финанси“, в който обучаващи се в другите направления в университета да получат основни познания по управление на бюджет, спестявания, инвестиции, управление на риска, данъчни ангажменти В кой курс би трябвало да я изучават студентите? За икономисти – трети курс, или шести или седми семестър, когато са преминали през основните финансови дисциплини. За неикономисти – трети или четвърти семестър от курса на бакалавърската програма Защо решихте да се включите в програмата на JA Bulgaria? Защото това е моята мисия – предаването на знания и социален опит с цел ограничаване на грешки и разочарования. Кой са трите най-важни неща, които трябва да знаем по отношение на личните финанси? - Никога всички яйца в една кошница. - Създаването на резерв – обикновено две средни заплати, money for rainy day. - Консервативен портфейл от инвестиции в контекста на възрастта ми. Схващането у нас е, че парите се „пазят“ най-добре в спестовни сметки, вярно ли е? Парите трябва да преминат през банкова сметка – това е входната врата, началната точка на придвижване във финансовата система, инструмент за финансово включване, но не е непременно задължително да останат там. Оттам могат да отидат в КИС, застраховка с инвестиционен характер, покупка на ценни книжа, инвестиция на платформи за взаимно кредитиране (краундфъндинг) и т.н. Това е и един от начините за предотвратяване на измами, ако липсват по-динамични начини за инвестиране. Има ли начин да борим инфлацията, без да подлагаме спестяванията си на риск? Ако говорим за спестявания, т.е. спестовен влог, няма да я преборим до момента, в който тези натрупвания в банкови сметки не намерят по-ефективните си решения. Валутните депозити също не са за предпочитане поради високите банкови такси за обслужване на банкови сметки, при теглене и внос на кешови наличности. Проучванията показват, че инвестициите в недвижими имоти у нас все още са инструмент за игнориране на инфлацията, дори при реалното намаляване на наемите. Най-добрият Ви съвет по отношение на личните финанси... Високо ниво на информираност, внимание при започване на разговори за предприемане на инвестиционни решения, предвиждане на краткосрочните заплахи по отношение процесите в системата с предстоящото приемане на еврото, качеството на недвижимите имоти, в които се инвестира, стратегическо мислене – например намаляването на водните ресурси, замърсяването на водата в Черно море, данъчният режим на недвижими имоти в съседни страни и т.н.